

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח

יום ו' ערש"ק ט"ו כסליו תשפ"ג

פרשת וישלח

גליון תקס"ח

שנה י"ב

מפי ספרים וסופרים

ויירא יעקב מאד ויצר לו (ל"ב ח')

הכוכבים גילו לי כי סכנה גדולה מרחפת על ראשי, אולם צר לי מאד להודיעך כי על ידי הכוכבים נודע לי שיום מותי יהיה שלושה ימים לפני יום מותו של המלך, ולא על עצמי אני דואג אלא על אדוני המלך, כי קרב קצו וקץ הממלכה האדירה. וישתומם המלך למשמע אזניו כי דברי החוזה הטילו עליו אימה ופחד, ויירא לנגוע בו, ואז הוציא לאור משפטו ויצא זכאי לפני המלך, ואדרבה, המלך שם משמר ללוות את היועץ בכל אשר ילך, כי האמין שדברי חזונו יבואו באחרית הימים. ועל זה נאמר בקהלת "החכמה תחיה בעליה".

והנמשל: הנה ידועים דברי חכמינו (סוטה י"ג) שרביקה נתנבאה שיעקב ועשו ימותו ביום אחד, כמו שנאמר "למה אשכל גם שניכם יום אחד", ואף על פי שמיתתן לא היתה ביום אחד ממש, מכל מקום נקברו ביום אחד, שכאשר ערער עשו על קבורת יעקב במערת המכפלה, נטל חושים בן דן מקל והכה בראשו של עשו, ובא יהודה והשלים הריגתו של עשו, כמו שכתוב "ידך בעורף אויביך", נמצא שדברי רביקה למה אשכל גם שניכם יום אחד נאמרו ברוח הקדש, ולכן ויירא יעקב שמא יהרג ויצר לו שמא יהרוג ואז ימות גם הוא כאחיו, לכן נבואתה של רביקה.

(כשם מורן הראשון "הגר"ע יוסף זיע"א)

פירש"י, ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרוג הוא את אחריים. לכאורה יש להבין למה היה חושש פן יהרוג את עשו והלא בדין הוא שיהרגו וכמו שאמרו רבותינו (ברכות ס"ב) הבא להרגך השכם להרגו. ואפשר לפרש על פי משל: מעשה שהיה במלך צרפת שהיה לו יועץ חכם חרשים חוזה בכוכבים ובקי באצטגנינות, והיה מגיד לו תמיד נסתרות ועתידות. והמלך היה מאמין בו מאד לדוב חכמתו ויעשיריהו ויכבדהו. והנה יום אחד נהפך לב המלך עליו, על ידי הולכי רכיל שדיברו לשון הרע על היועץ מרוב קנאתם בו, שכאלו קשר היועץ קשר עם אויבי המלך להדיחו ממלכותו. ותיכף גזר אומר להביא לפניו את היועץ, ועלה בדעתו להכנס עמו בדברים טרם יהרגו בדין מורד במלכות.

והנה כאשר הובא החוזה בכוכבים לפני המלך, פנה המלך בשאלה האם יש בידך לחזות מה צפוי לך בעתות כאלה, ויאמר החוזה יש ויש. אמר לו המלך אם כן הגידת נא לי יום מותך. ויבהל החוזה מאד שהרגיש כי רעה נגד פניו, ויתבונן לחשוב במשטר הכוכבים בלוחות שלפניו, ויעש כן בחכמה למראה עיני המלך, כאילו הוא רואה במשטר הכוכבים והמזלות, ואחר איזה רגעים השתנו פניו והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו, ויאמר למלך אדוני המלך

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

אפילו מדברים גשמיים נבראים מלאכים ממש

וישלח יעקב מלאכים (ל"ב, ד'). מפרש"י ז"ל: מלאכים ממש. וזה פירוש הכ', שמכל מעשיו של יעקב אע"ה אפילו מהדברים הגשמיים נבראו מלאכים ממש. וזה העניין עם לבן גרתי' (עיין רש"י ל"ב, ה'), כלומר שכל החיים שלי הוא עניין חשוב רם ונעלה שהכל בקדושה ובטהרה ודברים עליונים שנבראים מהם מלאכים ממש, וגם רמז בתיבת מלאכים, 'מלאך' אותיות 'מאכל', אותיות דדין כאותיות דדין, להורות שאף מדברים גשמיים כמו אכילה נברא מלאך, כי הכל היה בקדושה ובטהרה. (עקידת יצחק)

יחוד השי"ת מכניע שרו של עשיו

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אחיו (ל"ב, ד'). מפרש"י ז"ל: מלאכים ממש.

ולכאורה יש להבין מדוע הוצרך יעקב לשלוח מלאכים ממש? וזה העניין ששלח לו מלאכים ממש כדי להודיע לו שאם לא היה מיוחד יחוד השי"ת ח"ו, לא היה באפשרותו לשלוח מלאכים ממש, דהעיקר הוא שידוע שהכל מבח הקב"ה, וכיוון דהקב"ה מסכים לשלוח אותו לכן יש לו האפשרות לשלוח דהעבד מתבטל לרבו. לזאת עשו היה ירא ממנו, דיחוד השי"ת מכניע שרו של עשיו. (אמונת משה)

"ורב חסד ואמת"

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת (ל"ב, י"א)

פירש"י כב"ק מרן אדמו"ר הרבי מלובלין זצוקללה"ה זי"ע שזהו שאמר יעקב 'קטונתי מכל החסדים ומכל האמת', פי' אפשר לי להיות קטן ושפל בעיני 'מכל החסדים ומכל האמת', כי אני משיג שאתה מודריך אותי בדרך אמת והחסדים, וממילא איני צריך לשום חטא ולשום צער ח"ו, ע"כ אני מתפלל "הצילני נא וגו'". (כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

וישלח יעקב מלאכים (ל"ב, ד'). מפרש"י ז"ל: מלאכים ממש. מלאכים ממש - לעשות טובה לישראל מותר להשתמש אפילו עם מלאכים ממש.

(קול שמחה)

"כל זמן שישראל לבושים במלבוש המיוחד להם ולא לובשים

מלבוש נכרי, הם דבר הניכר"

הצילני נא מיד אחי מיד עשו (ל"ב, י"ד)

פירוש ע"ד הכתוב (תהילים ק"ו, ל"ה) ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם, דכל זמן שישראל לבושים במלבוש המיוחד להם ולא לובשים מלבוש נכרי, והם ניכרים ומצוינים, הם דבר הניכר, ואין להם ביטול לעולם, משא"כ אם מתחברים עמהם ומתדמים להם יוצאים מאז מכלל בריה ובטלים לגביהם. וכן הוא הפירוש 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו', שבזמן שרוצה להתחבר אתי ולהיות לי בבחי' אח, כי אז ח"ו אתבטל נגדו, ע"כ הצילני מידו (א"ה: ולכן י"ל למה כתוב בפסוק פעמיים מיד, קודם כל כתוב 'מיד אחי' ואח"כ כתוב 'מיד עשו', שאם רצה להתחבר אתי ולהיות לי בבחי' אח אז הצילני מידו, וגם כי 'מיד עשו' שזה מיד רשע שרוצה שאני אתחבר עמו, וע"כ הצילני מידו). (מאורן של ישראל, ומצוין בספח"ק שרבינו זי"ע בכה כשאמר מילים אלו)

אפילו בשעת צרה זה עיקר הביטחון

עד גשתו עד אחיו (ל"ג, ג'). לכאורה היה הפסוק צריך לומר עד גשתו אל אחיו? אלא, זה מרמז הכתוב שבמדת בטחון נגש אל אחיו, וכדרך שכתוב 'בטחו בה' עדי עד' (ישעי' כ"ו, ד') שאפילו בשעת צרה אז זה עיקר הביטחון. (ישמח ישראל, ועיי"ש בהרחבה)

"ורב חסד ואמת"

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת.

לכאורה קשה מה ענין אמת אצל חסדים? אלא י"ל שאמר יען שקטנתי, מכל האמת כלומר שקטן אני במידת האמת ואינני כדאי לכל החסדים, וכל חסדו יתברך שמו עמדי הוא רק לאשר הפץ חסד הוא ומתחסד עם בריותיו, ובשפלותי זכר לי חסדו. וע"ז אמר הצילני נא לאשר גם עתה רק רחמך וחסדיך יסובבוני, לכן ארהיב בנפשי לבקש גם להבא הצילני נא וכמו שאמר הספורנו (תהילים כ"ג) עה"פ ה' רועי לא אחסר היינו ברחמים ולא בזכותי, יח"ר שלא אחסר להבא כי גם עד עתה היה מצד הרחמים. (תפארת שמואל)

באהלי צדיקים

צדיקים מבטלים גזירות

ויקרא לו קל אלוקי יעקב (ל"ג, ב')

הז"ל דרשו שמנין שהקב"ה קרא ליעקב קל, שנאמר ויקרא לו ליעקב א-ל, ומי קראו א-ל, אלוקי ישראל. והענין יבואר, שלא תאמר ח"ו זה שיעקב נקרא א-ל לעבוד לו חלילה לומר כן, ויבואר למה נאמר כאן דווקא אלוקי ישראל, ולמה דווקא שם זה, כי א-ל הוא לשון תקיף ובעל היכולת, והנה ידוע צדיק מושל ביראת אלוקים מי מושל בי צדיק, נמצא, כביכול הצדיק מושל על גזירותיו של הקב"ה לבטל הגזירה רעה לטובה, והעליון לאהבת ישראל שהצדיק יבטל הגזירה רעה לטובה.

וזוהו "מי קראו ליעקב א-ל" - שיהא בידו היכולת לבטל הגזר למעלה לטובת ישראל? אלוקי ישראל הרוצה בטובתן של ישראל ואין חפץ ברעתם רק להשפיע להם כל הטוב.

ובאופן אחר נ"ל, "ומי קראו אלוקי ישראל" כלומר, כשהקב"ה גוזר הצדיק מבטלה, אבל כשהצדיק א' גוזר אין צדיק חבירו יכול לבטלה, שכך מחשבתו, ודבורו עושה פעולה כמו מחשבתו ודבורו של צדיק שני, אפס כשהקב"ה גוזר גזירה לבדו בלי רצון הצדיק, יכול לבטלה, וזה מי קראו א-ל - אלוקי ישראל - כלומר גזירות אלוקי ישראל ולא של צדיק אחר.

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בר הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

משרה עליו הדינים היוצאים בעת מנחה, ולזה אליהו ג"כ עשה נקמה בנביאי הבעל בזמן ההוא (עיי' גמ' ברכות ו:), וזה היה ג"כ כוונת יעקב במנחתו להשרות הדינים על עשו לבלתי יוכל לעשות לו רע, ולא זה בלבד היה כוונתו כי אם גם שמנחה היא אותיות מנוחה והיא אותיות מחנה שיהיו מחנות וכתות מלאכים מסייעים אותו להצילו מיד עשו אחיו ויהיו לו מנוחה ממנו, וזהו ויקח מן הבא בידו מנחה פ' מכל מה שבידו פ' בכחו ורשותו לרמוז במנחה את הכל כיון בה ובזה הצליח נגדו, וק"ל. (נעים אלימלך)

על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה.. את ר"ת תשעה באב רמז שלא יאכלו בני ישראל בתשעה באב, והוא צולע על ירכו רמז לגלות. וזרח לו השמש וגו', פירש"י לרפאותו מהרה לזרוח בשבילו, פירוש תיכף היה רפואה ליעקב בהתנוצצות השמש קודם עת צאתה רמז שקודם שיבוא הגואל במהרה בימינו יתפאו כל נפשות ישראל במהרה בימינו אמן. (אורח ישראל)

קטנתי מכל החסדים וגו', נראה לבאר עפ"י דברי התנחומא ז"ל: פגעה בו כת ראשונה נפלו עליו הכוהו ושברוהו, אמר להם הניחוני שאני בן בנו של אברהם, הוסיפו להכותו, אמר להם הניחוני שאני בנו של יצחק, הוסיפו להכותו, ע"כ. ולכאורה למה הוסיפו עוד להכותו בשביל זה, אך הטעם אחרי שהיו לו אבות קדושים א"כ הקושיא עליו חזקה יותר למה הרשיע כ"כ, דכן הוא האמת שכל אדם נשפט לפי המקום ולפי הזמן וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בהלכות תשובה פ"ק, וזה שאמר יעקב אבינו ע"ה קטנתי וגו' רצונו לומר אחר שיש לו כ"כ חסדים ואמת א"כ הוקטנו מעשיו בעיניו לומר שלא עשה כלום. (שם משמואל)

אא"ז מו"ר זצלה"ה הגיד בשם הרבי מלובלין ה' קטונתי מכל החסדים שגם זה שקטן בעיניו ג"כ מחסדי השי"ת, ויש לומר עוד שע"י החסדים שעשה עמו השי"ת הכיר כי קטן הוא, כי כן הוא שעל ידי גודל חסדיו ית' שרואה האדם עי"ז מביין קטנתו. (שפת אמת ומצוין זאת בספר זאת זכרון)

קטונתי מכל החסדים וגו', הנה ע"י מצות הצדקה והחסד יזכה האדם להיות ענו ושפל רוח בפני כל אדם, וזהו קטונתי מכל החסדים פ"י מה שהביאני למדת השפלות "מכל החסדים" ע"י הצדקה והחסד. (מאמר מרדכי)

וישלח יעקב מלאכים. מפרש"י ז"ל מלאכים ממש. בשם הרה"ק ר' בונים מפרשיסחא זי"ע, כי לעשות טובה לישראל מותרים לשמש אפילו עם מלאכים ממש.

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו (ל, ד). מהרה"ק ר' לייב שרה"ם זי"ע, כי ידוע דאם מידת הדין עדיין בכח יכולין בקל להמתיקו, משא"כ כשיוצא בפועל דאז צריך להס"א מקום אחר לשלוט בו, וכשראה יעקב מידת הדין מתוחה בפועל נתן לו מקח ושלחם לעשו. (שפת צדיקים)

וישלח יעקב מלאכים לפניו, שילכו מאתו, כי אין צריך לעזרתם, כי השם ב"ה יוכל לעזור בלי מלאכים בלי סיבה. (אמת ואמונה, קאצק)

"ויאמר לו אלוקים שמך יעקב וגו'." בגמ' אמרין כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה אלא מעתה הקורא לישראל יעקב ה"ג שאני התם דאהרריה קרא וקשה, "ומה באמת אהררי" קרא.

וי"ל שזה מרמז על הצדיק העובד ה' שצריך לראות בחי' יעקב ועונה ולדעת כי הוא אין ואפס. אמנם לפעמים צריך הצדיק להתחזק ולעמוד על עמדו לעורר רחמי המלכים והשרים (ירחם ה') לבטל גזירות מעל אחינו בני ישראל, ולסתום פ' המקטרג וכמ"ש בזה"ק בעלמא, וכמו ששמענו בדרך זה ממורנו החסיד הצדיק מ"א ז"ל ולא שהתנשאו רוחם בזה באמת רק היה מרוממים ומנשאים א"ע להמתיק הדינים ולעמוד כתרם נגדם. וזה שאמר הכתוב הגם ששמך יעקב כנ"ל מ"מ לא יקרא שמך יעקב כלומר לא לעולם כי אם לפעמים ישראל יהיה שמך ותתנשא בדרך כי שרת עם אלוקים ואנשים ותוכל.

"ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אותי...". נשאלת השאלה:

מדוע באמת רימו בני יעקב את חמור ואנשי עירו?! השיב הרב הקדוש רבי בעריש מביאלא זצ"ל: שבאמת לא הייתה זו רמאות, כיוון שבדרך כלל מי שהוא איש בער וכל כולו בחומריות ובענייני העולם הזה - נדמה לו תמיד כאילו הוא מוכן לכל דבר שבקדושה וקרוב אליה, אך ברגע שחוזר בתשובה - נזדכך ונפשט מהחומריות רק אז הוא רואה איך שהוא רחוק ממנה...

משל למה הדבר דומה: איש כפרי ומגושם ישמח כאשר יוצע לו לבוא להיכל המלך - הוא לא מבין את המשמעות ובטוח כי זו תהיה עבודת חוויה - ואין הוא מתייחס למפגש בכובד ראש הראוי... אבל מי שמלומד ביותר ושר גדול, ירא לבא לעמוד בהיכל המלך כי כאשר לא יהיה נזהר כחוט השערה יחייב ראשו למלך.

כן הוא הנמשל: בתחילה נדמה לאנשי שכס שמוכנים המה לבת יעקב וראויים אליה, לכן בני יעקב ציוו להם להימול כדי שיוזכבו ויראו שהם רחוקים מזה. אלא שעדיין חשבו אנשי שכס כאותו כפרי שהם מתאימים לבת יעקב. כשהמהלך הזה לא הועיל ועדיין חשקו הם בדינה - אז ראו שאין ברירה ולכן הרגו אותם.

וירא יעקב מאוד ויצר לו. פירוש היה צר לו. מה שמתירא כ"כ מבשר ודם, כי זהו נראה חסרון בטחון בהשי"ת. (אור הגנוז לצדיקים)

ואתה אמרת היטב אטיב עמך (ל"ב י"ג). פ"י שאיטיב עמך שיהיה הטוב באתגליא לכל שהוא טובה, שלפעמים יש חסדים מכוסים שאין נראה לעון, ואדרבה נראה שהוא רעה והטוב מכוסה, משא"כ בעשית הבורא ב"ה חסד מגולה עם האדם, אז הטוב הוא מגולה. (קדושת לוי)

ר' יחזקאל מקוזמיר זי"ע אמר פעם "אזא איד זאגט סי איז עס גוט, זאגט דער אייבערשטער היטב עמך, איך וועל די ערשט וויזין וואס הייסט גוט" (אם יהודי אומר שטוב לו, אומר השי"ת אני אראך מה נקרא טוב)

ויקח מן הבא בידו מנחה. י"ל היות שמנחה היא שעת התגברות הדינים רח"ל, וצדיק כאשר צריך להציל עצמו מאיזה רשע אשר קם עליו, אזי

מעשי צדיקים

ליומא דהילולא (י"ט כסלו) של המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א תלמידו החביב של הבעש"ט הקדוש זיע"א בעלותו של משה הייתה אכסניה גדולה שניצבה על אם הדרך, מיקומה המצויין הביא אליה עוברי אורח רבים שפרנסו את בעליה בעושר ובכבוד,

נוהג היה לנסוע למעזיבוז לבית מדרשו של הבעל שם טוב הקדוש זיע"א כדי להתחמם באורו, מנסיעות אלה היה שם מחוזק ומחושל באמונתו.

פעם אחת כשנכנס בתום אחד מביקוריו במעזיבוז ליטול ברכת שלום מרבו, הטיל עליו הבעש"ט שליחות: "בדרך לביתך עבור דרך עיירה פלוגית" אמר לו הבעש"ט, "בעיירה זו מתגורר תלמידי החביב 'בער', מבקש אני ממך כי תסור לביתו ותמסור לו פרישת שלום חמה ממני".

למותר לציין כי משה שמח לבצע את השליחות שהטיל עליו רבו, כל הדרך היה שמח ונרגש מן הזכות הגדולה שנפלה בחלקו, וכי קלה היא? רבו הבעש"ט הקדוש בכבודו ובעצמו ביקש ממנו להעביר מסר אישי לתלמידו "החביב", לבטח מדובר ברב העיירה או לפחות באחד מלמדניה הנודעים, הרהר משה בליבו, בעיני רוחו כבר ראה את עצמו מתייצב בפתח ביתו של התלמיד המכובד, עיניים סקרניות של עוברי אורח ננעצות בו בעניין, והוא נכנס פנימה ומוסר בדחילו ורחימו את הדברים שביקשו הבעש"ט להעביר לתלמידו.

עם הגיעו לעיירה החל משה להתעניין אצל תושביה היכן מתגורר "הרב הגאון רבי בער", ואולם לתדהמתו נתקל בתגובות שגעו בין מבטים תמהים לבין אדישות מוחלטת, "הרב הגאון רבי בער? אין כאן אדם כזה", השיבו לו כמה מהעוברים ושבים, משה לא ידע את נפשו מאכזבה וממבוכה, שוב ושוב ניסה לרענן את זכרונו שמא טעה בשמיעת דברי רבו, אבל הוא זכר אותם מילה במילה, "בעיירה זו מתגורר תלמידי החביב בער". כל היום התהלך משה בעיירה, עבר מסימטה לסימטה ומבית לבית, תר אחר התלמיד החביב שאיש לא הכיר.

לעת צהריים תש כוחו והוא הגיע לבקתה קטנה ועלובה, מעבר לדלת בקעו קולות רכים של ילדים, הוא החליט לנסות את מזלו ונקש על הדלת, כשזו נפתחה נגלה לפניו מחזה יוצא דופן ומשובב כאחד, חדר גדול ריק כמעט לגמרי ובמרכזו על גבי בול עץ לא מהוקצע, ישב 'מלמד' וסביבו דרדקים שלמדו מפיו תורה.

"ברוך הבא" קרא המלמד לעברו, "ברוך הבא" אמרו החזיקו אחריו גם התלמידים. "שמא מכיר אתה את הגאון רבי בער?" שב משה על שאלתו בפעם המי יודע כמה באותו יום, "את הגאון רבי בער אמנם אינני מכיר" השיב המלמד, "לעומת זאת את 'בער' מכיר אנכי גם מכיר", ניצוץ של תקווה נייער בליבו של משה, "התדע אפוא היכן הוא מתגורר?" שאל את ה'מלמד', חייד אליו רבי בער בחביבות ואמר: "אני הוא", "האם אתה הוא תלמידו של מורנו ורבונו הבעש"ט?" התקשה משה להאמין.

והנה אך שמע ה'מלמד' את שם הבעש"ט הקדוש יוצא מפי האיש שבפתח, ומיד השתנה גוון פניו, רעד עבר בגופו והוא מיהר לקום ולעמוד על רגליו, "מורי ורבי הוא" ענה, "אם כן הריני למסור לך דרישת שלום חמה ממנו"

אמר לו משה. ה'מלמד' הקשיב ביראה עצומה לכל מילה שיצאה מפיו של משה, ואף ביקשו לחזור שוב ושוב על דברי הבעש"ט כפי שאמרם לו, לאחר שמילא את שליחותו, לא יכול משה להסתיר את פליאתו כיצד יתכן שתלמידו החביב של מורנו הבעש"ט יתגורר בבקתה עלובה שכזאת? שאל, כל היום חיפשתיך ואיש מבין התושבים אפילו לא הכיר אותך.

ה'מלמד' התבונן במשה ושתק, כעבור רגע החל להתעניין ושאל לשלומו, "ברוך ה' שמשפיע עליי ועל בני ביתי רוב טובה" אמר לו משה "אשה מסורה, ילדים טובים, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". "ומהו מקור פרנסתך?" התעניין תלמיד הבעש"ט, משה סיפר לו על האכסניה המרווחת שבבעלותו ועל הרווחים הנאים שהיא מניבה, אחר כך ביקש ה'מלמד' לשמוע משה על בית מגוריו, חיוך של שביעות רצון נח על שפתיו של משה שענה שסיפר על ביתו הנאה, בצבעוניות רבה תיאר את שפע החדרים בבית, את הטרקלין המפואר ואת הריהוט היקר המקשט אותם, ריהוט שרכש במיטב כספו.

כל אותה עת הקשיב ה'מלמד' לאורחו רוב קשב, "והיכן בדעתך ללון הלילה?" שאל לפתע את משה, שאלה שלא ממין העניין, משה נבוך לרגע אך מיד השיב "אלון כפי הנראה באכסניה הראשונה שאמצא", ניצוץ עלה בעיני ה'מלמד' "אם אמנם כדברך בעל ממון ונכסים אתה", הקשה "אם כך מדוע בגדיך כה פשוטים, וכיצד תהיה מוכן ללון הלילה באכסניית הדרכים הראשונה שתמצא? האם לא ראויים לך בגדים מפוארים יותר ומלון מהודר יותר?"

משה לא התבלבל ומיד השיב: "כבודו, כיצד אפשר להשוות, בביתי הפרטי נהג אני בכל גינוני הכבוד והעושר בהתאם להישג ידי, אולם עתה, עתה הרי אני בדרך, רק בדרך, ובדרך אין מייחסים חשיבות רבה לבגדים ולתנאי נוחות". תלמידו החביב של הבעש"ט הקדוש הביט היישר לתור עיניו של משה ואמר: "יפה דיברת", "אם כך זוהי אף תשובתי לשאלתך הראשונה, אף אני מצוי עתה בעיצומה של הליכה בדרך, דרך ארוכה של חיים בעולם הזה, ו'בדרך' כפי שבעצמך אמרת אין ליחס חשיבות רבה מדי לענייני פאר, נוחות וכבוד, אבל 'בבית' שם בבית האמיתי בעולם בעליון, שמור ומוכן עבורי עושר מופלג, מוכן אני אפוא לשבת עתה על בול עץ וללמד תורה לתינוקות של בית רבן, ובלבד שכאשר אגיע לבסוף 'הביתה' אל אבי שבשמים, אזכה לרוב עושר ולחיי העולם הבא".

רק אז הבין משה לשם מה שלחו הבעש"ט אל תלמידו חביבו רבי בער, כי הוא ביקש ללמדו פרק בהלכות דרכים ובתים, ומיהו התלמיד החביב? הלא הוא מי שלימים נודע שמו בכל העולם כהרב הקדוש רבי דוב בער, המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א, שביום השבת קודש י"ט כסלו חל יומא דהילולא שלו. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אכ"ר

בפי ישרים

ללכת בדרכי ישרים לפניך

לנצח במלחמת היצר

הרבה אנשים ברשותו... ה"י. ואפילו שמבעד לעיניו של אותו יהודי היה ללכת לעיסקה, שהייתה נראית מניבה רווחים נאים ומכובדים.

אותו אדם שבא אל כל יהודי ויהודי בפרטיות ובמומחיות, להציע עיסקאות שוות, שיניבו רווחים רבים במשך השנים, הוא לא אחר מהיצה"ר שבא עלינו בעל עת, ערב ובוקר וצהריים, עם כל מיני רעיונות שונים ומשונים, ומפתה אותנו ללכת בדרכיו הרשעים, אבל בני ישראל, שמחזקים בדברי תורה, מוסר וחסידות אין כוח ליצר לשלוט עליהם, וההיפך הוא הנכון, שנהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה ביצר הרע.

במאמר זה נתחקה מעט אחר דרכי היצה"ר, ולא רק שנדע שהוא לא חפץ שנשמע בקולו, ואיך אפשר לעבור אותו, גם נלמד מדרכיו הרשעות והמרשעות.

הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"ע מקשה בספרו "זרע קודש" (ריש פרשתך) עה"כ "וישלח יעקב... עם לבן גרתי" ומפרשי "גרתי בגי' תרי"ג. כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי", א. יש להבין כפל הלשון שפירש רש"י 'עם לבן הרשע גרתי' הא חד הוא, ומפורש הוא בכתוב? ב. ומה הלשון 'כלומר', שנראה שכאילו בא לחדש דבר חדש?

ובהקדם לתרץ הדברים. מקדים לבאר ע"ד דברי דוד המלך ע"ה בספר התהילים (א) "אשרי האיש שלא הלך בעצת רשעים... ובמושב לצים לא ישב, כי אם בתורת ה' חפצו, ובתורתו יהגה יומם וליילה", שלכאורה ההיפך מקצה אל הקצה, שיאמר שאינו רשע גמור, רק צדיק גמור גדול וקדוש, ויוצדק לומר על צדיק שאינו בינוני רק צדיק? רק אפשר להבין ע"פ אומרים

אפתח במעשה שהיה לאחר מלחמת עולם השניה, השואה האיומה, שאיימה לאבד את כל האומה, וב"ה שלא הצליח מזימותיהם הרשעות, ונצח ישראל לא ישקר, וב"ה בני ישראל המשיכו בדרך המסורה לנו מאבות אבותינו, והגיעו כאן לארצינו הק', ולעוד מקומות ברחבי תבל, והתחילו את חייהם מחדש, לגדל בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, ובכך לנקום באלה שחשבו לרעה להמעית את עם ישראל, ובכך לקיים את מאמר הכתוב "והיה זרעך כעפר הארץ, ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה".

באותם ימים אחד האנשים שקבע את מקום מיגוריו באר"י, הגיע עם כסף רב באמתחתו, תוך שהוא מתכנן לעצמו ללמוד תורה במשך היום והלילה, ובסכום כסף הנ"ל יחתן את בניו מתוך הרחבת הדעת ושלות הנפש. רק צריך להדגיש, שבאותם ימים הם שמחו שבכלל הם הצליחו לצאת מן המיצר אל המרחב, ולא עניין אותם כלום, חוץ מלבנות את ביתם, ומי שהיה לו מטלטלים אז היה לו קצת יותר מאחרים. יום א' בא לביתו א' האנשים, ובפיו הצעה מפתה ללכת לאיזה שהוא עיסקה, תוך שהוא מבטיח שהעיסקה תגדל בסכום גדול במשך השנים. אותו יהודי לא התפתה יד, ואמר שישאל קודם את הרה"ק רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, והוא מה שהוא יורה לו לעשות, כך יעשה אמת ויציב. לאחר שאותו יהודי פירט לו את כל מהלך העיסקה, וכל הרווחים שיכולים לבוא בזכותם. אמר לו ר' יחזקאל, לא נראה בעיני העיקה הזאת, יש פה משהו שלא מריח טוב... ואותו יהודי באמת לא הלך לעיסקה, וברבות הימים התפרסם על אותו אדם שהיה נוכח והפיל

ז"ל (אבות פ"ד מ"א) "איהוה חכם הלומד מכל אדם, שנאמר מכל מלמדי השכלתי", ולכאורה איך אפשר ללמוד מכל אדם? הרי יכול ללמוד מכל אדם רשע ג'כ? אלא באמת שאדם צריך ללמוד גם ממעשי הרשע, משום שאדם צריך לראות את מעשה והתנהגות הרשעים שיש להם תאוה לגנוב או לנקום או כל דבר אחר, הם יעשו את כל התחבולות הרעות עד שימלאו את תאוותם. ולכך גם כל אדם צריך ללמוד, שיש את כל התחבולות, ולהגבר בעבודת השי"ת בכל הדרכים. וז"ש 'מכל אדם' מכל מיני התחבולות שעושים, יקח ממנו דרך לעבודת ה', וזה 'מכל מלמדי השכלתי', שמכל זה השכלתי לעצמי דרך לעבודתו ית"ש. ובכך מבאר שזהו מה שכתב 'אשר האיש אשר הלך בעצת רשעים... כי אם בתורת ה' חפצו, פי' שלא הלך בין הרשעים רק לתכלית הטוב הזה, מחמת ש'בתורת ה' חפצו, רוצה ללמוד מהם התחבולות לעבודתו ית"ש, ולתכלית הטוב הזה הלך בעצתם ובדרכם, אבל ח"ו לא משם שזה מצד חפצתו.

וזה היה עניין היות יעקב אצל לבן הרמאי, שהחליף את משכרתו עשרת מונים בכל מיני תחבולות, וכן מכל עשיותיו של לבן ברשעותו, מהכל למד יעקב אבינו דרך ממנו לעבודת השי"ת בתחבולות ובחכמות גדולות. ובכך בא לביאור הקושיות שהביא מתחילה ה"זרע קודש", וזה שרמזו כאן לעשו על לבן 'גרתו בגי' תרי"ג, פי' שעמו ועל ידו של לבן הרשע 'תרי"ג מצוות שמרתי' שלמדתי ממנו איך להתגבר על היצר הרע בתחבולות. וזה גם מה שפירש רש"י 'לכוומר' שמדרכו של לבן למדתי איך להיזהר בשמירת התרי"ג מצוות. והורה לעשו בזה שלא יהיה יכול להתגבר עליו ולבטלו מעבודתו ית"ש, ואדרבה ממנו יקח דרך לעבודתו ית"ש. עכ"ל הק'.

ובכך אפשר להפטר את דבריו הק' של סניגורם של ישראל בעל ה"קדושת לוי" זי"ע 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו (ל"ב, י"ב). דעשו הוא הסטרא אחרא הוא מלאך המות הוא היצר הרע, ובקשת יעקב היה הצילני נא שלא יהיה עשו אחי. וזהו מיד אחי מיד עשו, שלא יתגלגל שהיצר הרע יהיה אחי. שפעמים חס ושלום היצר הרע מסית לעבירה ולעין אדם מראה מצוה ועל דרך זה מתקרב לאדם ללכודו במהרה לעשות עבירה והבן. עכ"ל הק'. שכך צריך שיהיה תפילתנו אחת להבורא ית"ש, שנוכח להנצל מהיצר הרע שנראה כאחי, ומנסה ללכוד אותנו בעצותיו הרשעים לעשות עבירות רח"ל. וזה 'הצילנו נא מיד אחי'.

וכה היא דבריו של ה"עבודת ישראל" ושמעתי אומרים בשם חכם אחד פי' המד"ר שאמר המלאך ליעקב הגיע זמני לומר שירח. וצריך ביאור שמיו' שנברא שרו של עשו לא הגיע זמנו לומר שירח עד היום שנלחם בעקב. אמנם הנה כל מלאך אינו אומר שיר' וזמנו להבורא ית"ש רק על החסד שבראו לעשות רצונו ית' ולמשל מלאך מיאכל כשפועל רצונו ית"ש ומלמד זכות על ישראל ומגביר החסדים אשר לזה התכלית נברא אז אומר שירח וכן כל המלאכים. והנה שרו של עשו הוא הס"ם הוא היצר הרע הוא השטן שנברא להסית האד' ולהסירו מדעת יוצרו כי לכך נברא. אמנם אע"ג שלכך נברא אין חפץ המלאך הזה באמת שישמע האדם לקולו לעשות הרע רק הוא מחויב לעשות פעולתו ולהדיחו והאדם יתחנך וילחום כנגדו ויכבוש אותו וזה תכלית בריאתו כי לא בראו היוצר ב"ה באופן אחר כי מאתו לא תצא הרע... והמלאך הנ"ל עדיין לא אמר שירח מיום שנברא שלא היה אדם שכבשו לגמרי כמו יעקב אבינו שלימו דאבהן שהיה בן פ"ד שנים וגבור בגבורתו שהיה מעביר האבן מעל פי הבאר כמי שמעבי' הפקק מעל הצלוחית ואף על פי כן לא נתעורר בכוחו חלילה לשום תאוה רעה... והנה כשנלחם עמו שרו של עשו לא היה' האביקה בדרך פשוט בדרך שנלחמים בעלי מלחמות רק בוודאי היתה המלחמה ברוחניות לכלבל מחשבתו של יעקב אבינו מי יודע באיזה חקירות עצומות ורשתו אשר טמן וז"ש וירא כי לא יכול לי שאבינו יעקב התגבר בקדושתו נגדו עד שנגע בכף יריכו עיני בזה"ק ותראה קצת מזה. לכן אחרי שרא' הבריאה הנבחרת יעקב איש תם כי לא יכול לו אמר שלחני כי עלה השחר והגיע זמני לומר שירח שלכך נבראתי וברוך ה' שפעלתי פעולתי לכן אני חפץ לומר שירח. עכ"ל הק'. ומדבריו למדנו שהיצר הרע לא חפץ בכלל שנשמע לקולו, אלא הוא מחויב לעשות את שליחותו, אבל האדם חייב להילחם נגדו, ולכבוש אותו, וזה כל תכלית בריאת האדם, כי לא בראו אותו הקב"ה באון אחר כי מאתו לא תצא הרעות.

ויסוד ביטול היצר הרע שנדמה כהר גבוה, שקשה לכבושו ולהפילו, ובכדי להכביש

זאתו אומר רביה"ק בעל ה"אמרי מנחם" (פרשתן אות י"ב) "כי כשרוצים לבטל כוחו של עשו שנדמה בעינינו שהוא אדוני, שלא לפחד הימנו ולבטלו, הנה העצה היא לייחד כ"ה אתון דיהודא, ר"ל להעמיק ולהתבונן ביהוד השי"ת, שהוא אחד ואין עוד מלבדו, שזה הוא עיקר האמונה, כדאיתא בזה"ק (ח"ב קסא). וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (דברים ד', ל"ט) הכא תליא כל רזא דמהימנותא, ובכח זה מנצחים ומבטלים כוחו של עשו שהוא הסט"א שמתדמה ליש ומציאות בפני עצמו, כדברי מרן מוהר"י בעש"ט הקדוש זצלה"ה זי"ע (תולדות יעקב יוסף פר' נח אות ג') שכשיודעים שאלופו של עולם הוא בכל תנועה אז יתפרדו כל פועלי און, וזהו בחינת 'זיפן כ"ה וכו' וירא כי אין איש', היינו ע"י יהוד השי"ת על ידי ק"ש נתבטל כל האישיות שלו ורואה 'כי אין איש' ומתבטל כאין ממש, ובהו מבטל את הסטרא אחרא". עכ"ל הק'. ע"י יהוד השי"ת ב"ה אפשר לבטל ולהפריד ממנו כל פועלי און, ולבטל את כוח הסט"א.

ואפשר להוסיף נופך על דבריו הק' של רבינו ה"אמרי מנחם" זי"ע, שמיחידים ה' אחד ושמו אחד, שזהו עיקר האמונה, ע"ז אפשר להפריד ממנו כל פועלי און. וכה הם דבריו של ה"דגל מחנה אפרים" זי"ע (בפרשתן בד"ה עוד) "במקלי עברתי את הירדן הזה. ע"ד שסיפר אדוני אבי זקני נ"ע (הבעש"ט) זללה"ה, שפעם אחת עבר הנעסטר (הנהר) בלי שום שם, רק היה מניח חגורו ועבר עליו. ואמר שבאמונה גדולה הוא עבר. וזה יש לומר שרימו יעקב אבינו ע"ה, 'במקלי' גימטריא 'יעקב', היינו בשמו שהוא יעקב מידת אמת, והיינו לגודל האמונה שלו, בזה 'עברתי את הירדן'. והבן. עכ"ל הק'. והיינו שע"י אמונה אפשר לעבור הכל, ומשום כן שהיצר הרע בא לפתות אדם לעשות רע נגד יוצרו ובוראו ח"ו, הדרך היעוצה היא ליחד ה' אחד ושמו אחד, שזהו עיקר האמונה, וע"י כך אפשר לעבור את כל הגלים שעוברים עלינו בתוקף הזמנים.

ואסיים במתיקות דבריו של האדמו"ר הרה"ק רבי דוד לייפער הי"ד זי"ע מנבורנא באניא בעל הספה"ק "אוהב חסד" עה"כ "ויוותר יעקב לבדו" ובמסורה 'לעושה נפלאות גדולות לבדו'. ובהקדם דבריו מרחיב לבאר עפ"י דבריו הק' של ה"נועם אלימלך" בלה"ק "ויוותר יעקב לבדו ויאבק בו", דהנה הצדיק השלם העובד ה' באמת הוא מסתכל תמיד ברוממות קל וגדולתו יתברך, ומתבודד עצמו במחשבתו לעלות במחשבתו ממדרגה למדרגה עד רום המעלות, וגם רואה תמיד בשפלות עצמו, וזוכר חטאת נעוריו כמו שכתוב וחטאתי נגדי תמיד, ואפילו החטאים שאינם חטאים גמורים רק כמו אבק, כמו שאמרו חז"ל שלוש דברים אין אדם ניצול בכל יום אבק לשון הרע כו', הם לזכרון לפניו תמיד והם בעיניו כחמורות שבחמורות, ומתחרט עליהם ושב בתשובה שלימה מאהבתו ית', ותשובתו עולה עד הכסא הכבוד ונעשה הכל זכיות, כמו שאמרו חז"ל שזדונות נעשים לו זכיות בעושה תשובה מאהבה. וזהו "ויוותר יעקב לבדו", ר"ל בעת שהיה יעקב אבינו ע"ה בהתבודדות מחשבתו בבדידות גמור, אז "ויאבק איש עמו"... או יאמר "ויאבק איש עמו", שזה המלאך היה מקטרג שלו, שהיה רוצה ללחום עמו ולתופסו באיזה חטא ולא מצא בידו שום חטא ועון, התחיל לקטרגו באבק אשר בידו, ויעקב אבינו ע"ה עשה תשובה תיכף כדרך הצדיקים, ובה נתעלה האבק ההוא עד הכסא הכבוד, וזה שאמרו חז"ל "מלמד שהעלו אבק עד כסא הכבוד", וכך הוא תמיד שהבעל דבר מחזר למצוא עוולה בהצדיק, והוא צריך לזה תמיד הרהורי תשובה להעלות אותו אבק עבירות, וזהו "עד עלות השחר", פירוש שכך הוא תמיד שמאבק היצר הרע עם האדם ועומד עליו, "צופה רשע לצדיק בו" ה' לא יעזבונו כו', עד אי"ה עלות ישראל למעלה, ויבא גאולתינו מהרה ואז יעבור רוח הטומאה מן הארץ ויבטל אז המלחמה בין אדם ובין יצרו, "עד עלות השחר", "שחר" הוא מלשון דרישה שידרוש ה' אותנו... עכ"ל הק'. ובכך בא לביאור הכתוב, שמי שיש לו הרהורי תשובה אין המלאך המקטרג יכול לקטרג עליו, וממילא איש כזה יכול לפעול נפלאות וישועות לישראל. וזהו ביאור המסורה. "ויוותר יעקב לבדו", שמקיים כג"ל להיות בבדידות מחשבתו בהרהורי תשובה מאהבה וסרים מעליו כל המקטרגים, וממילא 'לעושה נפלאות גדולות לבדו', היינו דיש כח באיש הזה לפעול ישועות ונפלאות לעמו ישראל. עכ"ל ה"אוהב חסד". שאנו נאבקים ביצר הרע, יש בנו כח לעשות נפלאות גדולות...

ז"ל (אבות פ"ד מ"א) "איהוה חכם הלומד מכל אדם, שנאמר מכל מלמדי השכלתי", ולכאורה איך אפשר ללמוד מכל אדם? הרי יכול ללמוד מכל אדם רשע ג'כ? אלא באמת שאדם צריך ללמוד גם ממעשי הרשע, משום שאדם צריך לראות את מעשה והתנהגות הרשעים שיש להם תאוה לגנוב או לנקום או כל דבר אחר, הם יעשו את כל התחבולות הרעות עד שימלאו את תאוותם. ולכך גם כל אדם צריך ללמוד, שיש את כל התחבולות, ולהגבר בעבודת השי"ת בכל הדרכים. וז"ש 'מכל אדם' מכל מיני התחבולות שעושים, יקח ממנו דרך לעבודת ה', וזה 'מכל מלמדי השכלתי', שמכל זה השכלתי לעצמי דרך לעבודתו ית"ש. ובכך מבאר שזהו מה שכתב 'אשר האיש אשר הלך בעצת רשעים... כי אם בתורת ה' חפצו, פי' שלא הלך בין הרשעים רק לתכלית הטוב הזה, מחמת ש'בתורת ה' חפצו, רוצה ללמוד מהם התחבולות לעבודתו ית"ש, ולתכלית הטוב הזה הלך בעצתם ובדרכם, אבל ח"ו לא משם שזה מצד חפצתו.

וזה היה עניין היות יעקב אצל לבן הרמאי, שהחליף את משכרתו עשרת מונים בכל מיני תחבולות, וכן מכל עשיותיו של לבן ברשעותו, מהכל למד יעקב אבינו דרך ממנו לעבודת השי"ת בתחבולות ובחכמות גדולות. ובכך בא לביאור הקושיות שהביא מתחילה ה"זרע קודש", וזה שרמזו כאן לעשו על לבן 'גרתו בגי' תרי"ג, פי' שעמו ועל ידו של לבן הרשע 'תרי"ג מצוות שמרתי' שלמדתי ממנו איך להתגבר על היצר הרע בתחבולות. וזה גם מה שפירש רש"י 'לכוומר' שמדרכו של לבן למדתי איך להיזהר בשמירת התרי"ג מצוות. והורה לעשו בזה שלא יהיה יכול להתגבר עליו ולבטלו מעבודתו ית"ש, ואדרבה ממנו יקח דרך לעבודתו ית"ש. עכ"ל הק'.

ובכך אפשר להפטר את דבריו הק' של סניגורם של ישראל בעל ה"קדושת לוי" זי"ע 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו (ל"ב, י"ב). דעשו הוא הסטרא אחרא הוא מלאך המות הוא היצר הרע, ובקשת יעקב היה הצילני נא שלא יהיה עשו אחי. וזהו מיד אחי מיד עשו, שלא יתגלגל שהיצר הרע יהיה אחי. שפעמים חס ושלום היצר הרע מסית לעבירה ולעין אדם מראה מצוה ועל דרך זה מתקרב לאדם ללכודו במהרה לעשות עבירה והבן. עכ"ל הק'. שכך צריך שיהיה תפילתנו אחת להבורא ית"ש, שנוכח להנצל מהיצר הרע שנראה כאחי, ומנסה ללכוד אותנו בעצותיו הרשעים לעשות עבירות רח"ל. וזה 'הצילנו נא מיד אחי'.

וכה היא דבריו של ה"עבודת ישראל" ושמעתי אומרים בשם חכם אחד פי' המד"ר שאמר המלאך ליעקב הגיע זמני לומר שירח. וצריך ביאור שמיו' שנברא שרו של עשו לא הגיע זמנו לומר שירח עד היום שנלחם בעקב. אמנם הנה כל מלאך אינו אומר שיר' וזמנו להבורא ית"ש רק על החסד שבראו לעשות רצונו ית' ולמשל מלאך מיאכל כשפועל רצונו ית"ש ומלמד זכות על ישראל ומגביר החסדים אשר לזה התכלית נברא אז אומר שירח וכן כל המלאכים. והנה שרו של עשו הוא הס"ם הוא היצר הרע הוא השטן שנברא להסית האד' ולהסירו מדעת יוצרו כי לכך נברא. אמנם אע"ג שלכך נברא אין חפץ המלאך הזה באמת שישמע האדם לקולו לעשות הרע רק הוא מחויב לעשות פעולתו ולהדיחו והאדם יתחנך וילחום כנגדו ויכבוש אותו וזה תכלית בריאתו כי לא בראו היוצר ב"ה באופן אחר כי מאתו לא תצא הרע... והמלאך הנ"ל עדיין לא אמר שירח מיום שנברא שלא היה אדם שכבשו לגמרי כמו יעקב אבינו שלימו דאבהן שהיה בן פ"ד שנים וגבור בגבורתו שהיה מעביר האבן מעל פי הבאר כמי שמעבי' הפקק מעל הצלוחית ואף על פי כן לא נתעורר בכוחו חלילה לשום תאוה רעה... והנה כשנלחם עמו שרו של עשו לא היה' האביקה בדרך פשוט בדרך שנלחמים בעלי מלחמות רק בוודאי היתה המלחמה ברוחניות לכלבל מחשבתו של יעקב אבינו מי יודע באיזה חקירות עצומות ורשתו אשר טמן וז"ש וירא כי לא יכול לי שאבינו יעקב התגבר בקדושתו נגדו עד שנגע בכף יריכו עיני בזה"ק ותראה קצת מזה. לכן אחרי שרא' הבריאה הנבחרת יעקב איש תם כי לא יכול לו אמר שלחני כי עלה השחר והגיע זמני לומר שירח שלכך נבראתי וברוך ה' שפעלתי פעולתי לכן אני חפץ לומר שירח. עכ"ל הק'. ומדבריו למדנו שהיצר הרע לא חפץ בכלל שנשמע לקולו, אלא הוא מחויב לעשות את שליחותו, אבל האדם חייב להילחם נגדו, ולכבוש אותו, וזה כל תכלית בריאת האדם, כי לא בראו אותו הקב"ה באון אחר כי מאתו לא תצא הרעות.

ויסוד ביטול היצר הרע שנדמה כהר גבוה, שקשה לכבושו ולהפילו, ובכדי להכביש

עלוך זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

לע"נ

מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

ע"י

הר"ר ישראל מרדכי טיברג הי"ו לע"נ אמו האה"ח מרת רבקה ב"ר ישראל מרדכי ע"ה נלב"ע ט"ו כסלו תשע"ד ת. נ. צ. ב. ה.

נודב לע"נ הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלוך אשרי האיש" או במספר טלפון "קהילות":

073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין צורך בפוליסה או אישור מרשם אלא יתקבל תרומה ללא אגרות אגרות

המעוניין לתרום להוצאות העלוך להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פיגנבוים הי"ו,

או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן 540321- ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.